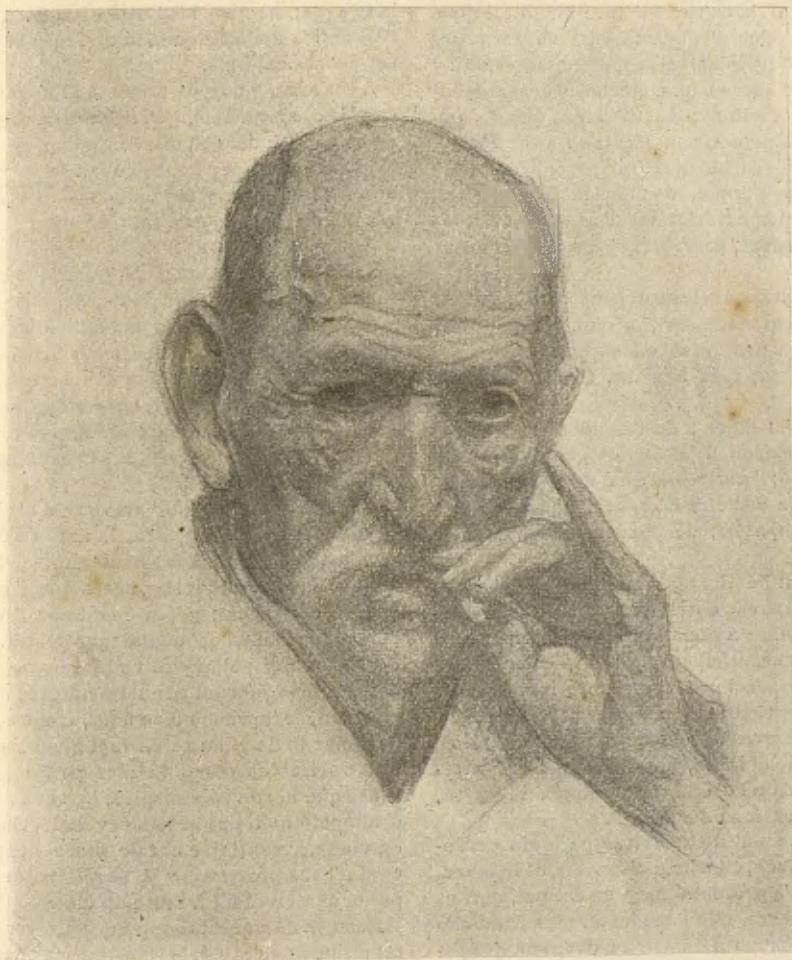

Catalunya Artística

CAP D'ESTUDI

Dibuix de F. SARDÀ

15 céntims

La moral de "El cor del poble"

II Y ÚLTIM

Per regla general, la crítica—ó mes ben dit, lo que á Barcelona fa l' ofici d' aquesta,—ha volgut veure sols en l' obra de l' Iglesias, el conflicte individual: y l' drama, tal com l' autor l' ha concebut y desenrotllat es mes social qu' individual; mes d' ideas que de sentiments. Fins la lluyta entre la *Madrona* y en *Passarell*, prén la forma sentimental, no perque en el seu fons ho sigui, sino perque, donada la condició dels personatjes, no poden exteriorisar d' altre manera las ideas que, confosament, percebeixen en l' interior de llurs conciéncias.

Mes: aquesta lluyta, en el nostre entendre, es sols un accident; accident necessari, ja que, ab molt bon acert, l' autor no ha presentat en escena el principal personatge del drama; mes ben dit, tot el veritable drama: la mare.

La lluyta entre 'ls didots, deslligada dels elements individuals qu' impulsan á 'n els dos personatjes,—l' amor egoísta, en ell; l' amor sacrifici, en ella,—sintetisa dos actituds de la Societat enfront d' aquella: l' una indulgent y de compassió; de condempna implacable l' altra.

La *Madrona*, sent llástima per la infelissa qu' abandoná 'l fruyt de las sevas entranyas, y regoneix y defensa 'l dret de la mare á reclamar el fill, mes per consideracions d' ordre sentimental qu' altra cosa. El seu marit sent odi y despreci per la dona qu' ha descarriat del seu cor el sentiment de la maternitat y 's revolta enérgicament contra 'ls seus pretenguts drets. D' aquest antagonisme d' ideas, fins descomptant l' interés personal de cada un d' ells, ne brollaría la lluyta, que forma la part externa del drama.

Pero aquest no te un' altra d' interna, quin personatge principal y únich, com hem dit avans, es la mare. Malgrat y que no 's presenta may en escena, durant els tres actes de l' obra, ella l' ompla en idea d' un cap al altre, de cuan s' apunta la seva existencia al apareixer *D. Albert*, fins que al final, resta vensuda, en la persona d' aquest. Heusaquí 'l fons mateix de l' obra: el veritable drama.

Y no 'ns referim precisament á 'n el que passa y ha passat la que va donar el sér á 'n en *Fidel*, no. El veritable drama se desenrotlla,—ó deuria desenrotllarse segons el propósit que creyém endevinar en l' autor—en l' ánima del espectador conscient, revoltada per lo que sugereix l' espectacle d' aquella dona, que, com tantas d' altres infelissas, no ha pogut ésser mare, no ha sapigut cumplir ab la lley natural d' amor á 'n el

fill, per culpa dels prejudicis de la Societat, que pesan sobre la seva ánima, anulantia.

Una noya en la plenitut de la vida, encegada per l' amor ó fuetejada pe' ls desitjos de la carn, ha comés, lo que á tort ó á dret, el món anomena una falta. Aquesta te consecuéncias; naix un fill y la mare que li ha donat la vida, per amagar el testimoni de la seva flaqueza, l' aparta del seu costat, donantlo á dida. La veu del món, el prejudici de l' honra, idea artificial y transitoria, ofega en ella la veu del amor maternal, sentiment natural y etern, que tenen fins las bestias. "S' estima mes semblar honrada, qu' ésser mare".

En realitat se converteix en hipócrita, puig tracta de fer passar com de lley lo qu' en la seva conciencia sab qu' es de quincalla. Pero la Societat no 's preocupa d' exigir lo absolut de las cosas; ab l' apariéncia ja 'n te prou; mentres las formas exteriors sigan pulidas, res se li 'n dona de que, en el fons, hi anguilegin els set pecats capitals.

A tot aixó, 'l noy va criantse allunyat de l' amor y 'ls cuydados maternals, y la mare 's casa ab un home que no es el pare del seu fill, sense confessarli la seva falta. Es dir, que per no descubrir la primera, ne comet un' altra; després d' abandonar á 'n el fill, enganya á qui la pren per esposa, fentse passar per honrada.

Aquets son els fruyts de la moral á l' us, aqueixa moral sense mes fonament ni guía que l' que dirán. La sanció dels actes individuals, segons ella, no cal demanarla á la conciencia del individuo, sino á la lengua d' aquest monstre sense cor ni cervell, que 'n diuen Societat. Aixó fá que d' acort ab l' adagi, *pecat amagat ja es mitj perdonat*, cadascú pensi, no en esmenar els seus, sino en amagarlós; y si passat un temps no 's descubreixen, els cregui perdonats del tot y ni se 'n recordi.

De la segona falta, d' amagar á 'n el marit la seva cayguda, ne naix un' altra, la mes terrible. Si de soltera podia atendre á las necessitats del fill, de casada no li seria possible ferho, sense que l' espós descubris la seva existencia; y per mantenir l' engany, se veu portada á tenirlo qu' abandonar del tot.

Passan anys; el noy se va fent home, pujat pe' ls didots, quíns ignorant el nom y adreça dels pares de la criatura, se 'l prenen com á fill, cuan aquestos deixan de donar fe de vida: se va fent home, sense rebre dels seus veritables pares la mes petita proba d' amor, sense que ni tan sols sospitès la seva existencia, si 'ls d' adopció no li haguessin revelada, cuan la mare queda viuda, y sentintse cor de mare per primera volta, envia 'l seu procurador á parlamentar ab els didots, per endúrse el fill á viure ab ella.

Pero, ni en aquest moment, pot ésser mare completa; els prejudicis s' interposan encara entre l' amor y 'l fill: aquella apariéncia d' honra, conservada á costa de tantas monstruositats, no 's resigna á véurela desvanescuda encara. Voldria 'l fill al costat d' ella, perque li endolcís la vellesa, pero... es un fill vergonyós! El dia que 'l món en qu' ella viu, conegués la seva existencia, s' enfonsaría, per sempre mes, el seu bon nom. Per conservar-lo, anirán á viure lluny, al extranger, hont ningú 'ls conegui... Y si 'l noy no accepta aquestas condicions, se privará de bon cor de la seva companyia: continuará no volguent ésser mare, per semblar honrada.

Ell no accepta aquesta transacció humiliadora, refusa l'amor condicional que li mercadeijan, y te rahó. Mes, si 's te en compte que todas las sevas afeccions, las te posadas en aquella bona gent que l' han fet home, que li representan pares y que en realitat li 'n son, porque sino l' han creat materialment, han fet mes, li han donat lo millor de la seva vida y la seva ànima, per fer grillar y florir el fruyt inconscient de l'amor, llessat pe 'ls que devían guardarlo y aconduhirlo.

Donchs be: l'Iglesias ha vist aqueix fet, —¡quí no n' ha vist un exemple ó altre! —qu'ab processos mes ó menos diferents, se repeteix cada día: ha vist com els prejudicis socials son prou forts per ofegar els millors sentiments que la Naturalesa ha pcsat en nosaltres; ha vist ab horror y santa indignació, que molts infelissas, engegadas per aquells prejudicis, s' estimavan mes semblar honradas qu' ésser mares, y ha volgut

fernos sentir aquell horror y aquella indignació, per despertar las conciencias adormidas, fentlas revoltar contra semblants monstrositats.

Per aixó en "El cor del Poble" 'ns diu que, molt per sobre dels judicijs del món, hi ha la veu de la conciencia individual, y que la sanció dels nostres actes, han de buscarla en els sanitosos y forts impulsos que la Naturalesa ha posat en ella, y no en las artificiosas apariencias d'aqueixa moral hipócrita, que sols tendeix á ofegar lo que de millor existeix en l' home, per ferlo esclau de mesquinas convencions.

L' Iglesias, en aquesta obra, segueix seré la seva tasca d' aixecar enfront d'aquesta freda moral de convenció, avuy en us, la feconda moral primaria dels sentiments naturals, eterna com l' Humanitat, puig constituheix la seva escència mateixa, y que l' artifici pot ofegar transitoriament, pero may desarrelar del tot, mentres hi hagen ànimas fortes y sinceras.

JOSEPH PIULA.

El cant del poeta ⁽¹⁾

Nocturn.

Reclós dintre la cambra silenciosa,
de llum que 's fón, incerta, entre dos llustres,
s'está 'l genial poeta. La nit fréstega
veu que s' atansa ab son alláu de sombras,
y á un sepulcral silenci l'acompanya
el ritme cadenciós del vent que xiscla
y 's confón, boy cantant, en las tenebras
que la fosca invadeix.... Un raig de lluna
com franja platejada, s'interposa
al bell mitj de la cambra com espía,
gelós de las venturas y 'ls bells somnis
que forja en son cervell el sublim Geni....

Per tot resta quietut.... De l' ampla volta
contempla extasiat la lluyta inmensa
dels mons ignots que fán sa eterna vía,
inmutables als anys y á las centúrias.

Tot dorm, Tot resta mut y fa basarda;
tot corprén y subjuga al gran poeta,
y canta febrosénch tendras estrofas,
y envía sos bells cants á las alturas,
per' fruhir del amor, que ab daurats somnis
contempla allá al Empir ab sas imatjes.

Sent l' arpa de Davit, l' arpa sonora,
d' harmonías sublím y cants de verge
que apaybagavan de Saül las fúrias
y desesperacions....

Y sempre canta,
canta gojós fent coro ab las tenebras
que harmoniosas enlayran aquell himne;
l' himne etern, melangiós, que la Natura
remembra ab sos bells cants, sempre inmutables....

L' alláu desapareix. Misteriosos
fugen pausadament els muts espectres
que la nit els corprén.... Al lluny s' ovira
l' esclat del novell jorn.... Canta l' alosa....

Y 'l poeta reclós dintre sa cambra,
veu allunyarse 'ls plers de la nit fréstega;
al despertarse 'l Món, veu en llurs somnis
la eterna inmensitat de las centúrias!....

Y al contacte febrós del jorn qu' esclata
ab la vida monótona.... fictícia ...
¡prosa pura!— diu ell ab accent fréstech....

L' últim cant s' ha perdut. Encar' murmuran
remors de algun, reclós dintre la cambra....
y al poeta, encongit, l' anyor' fá presa,
un crit agónich llessa ab foll desvari ...
ly 'l pés del Infinit sent que l' aclofa!....

JOAN B. ALEMANY Y BORRÁS.

1902.

(1) Poesia distingida ab el segón Accésit á la Flor Natural dels Jochs Florals d' enguany celebrats á Valencia.

Gent notable de Catalunya

El llorejat escultor ab quin retrato honrém avuy las columnas de CATALUNYA ARTÍSTICA, es un d' aqueixos artistas que no necessitan biografias perque el dir son nom es com recordar sos mérits artístichs.

Lo que d' aquest escultor doném avuy á coneixer en el present número, ni es de lo millor, ab tot y esser bó, ni es de lo mes triat entre lo inédit qu'ell té. Al atzar hem prés de sos treballs reproduhits en fotografia lo qu'hem pogut, y ab tot, no n'hi ha poca de vida en las obras que publiquem avuy de l' Arnau!

Encara es jove y ja ha arribat al summum del Art sense que ningú li discuteixi sos mérits de mestre en tots els géneros de la escultura. Opinió veritablement autorisada, diuhen que ningú com l' Arnau maneja el relleu, y si aquesta afirmació necessitès provas, el medalló en guix que feu del buste de Mossén Cinto ho demostraria. Allo es fer Art sério y profund!

Pera modelar tota mena d' animalons casi iguala á n' en Campeny (qui no te rival en el género) com pot compendrer vejent l' "Agulla" que publiquem en el present número.

En la escultura arquitectónica també es un mestre... Y no volém demostrar mes perque hi ha asseveracions que no necessitan demostrar-se, ni 'ns ho proposém. El nostre objecte es recordar al públich comunment tant oblidadis, que ab

l' Arnau, Catalunya té un artista que de debò la honora, pera haver portat á terme obras com la "Traslació dels restos de Santa Eulalia"; la decoració escultórica del "Gran Hotel" de Palma de Mallorca; l'altar major de Santa Eulgracia de Saragossa; el fragment de la estatua de Barcelona, adquirít pe l' nostre Ajuntament, qu' havia d' esser destinat al monument d' en Rius y Taulet; el "Beso de una madre" que figurá en la

EUSSEBI ARNAU

rrera Exposició de Bellas Arts d' aquesta ciutat, grupo elogiado y discutit com unicament se discuteixen las obras qu' ho mereixen.

Y no 'n citém mes perque en el Museu del Parch l' Arnau hi té esculturas que li han conquerit veritable fama, de quina conservació se n' ha cuydat prou ell ab els nous fruyts de son ingeni artístich.

F. GIRALDOS.

Las ánimas de la pedra

Al caure la tarde d' un dia de Tardor, jo restava concirós y fadigat de mas lluytas mondanas, en la ciutat. Mentres cercava consol y esbarjo per ma fadiga, se m' aparegué l' Amor y 'm feu sortir de la gran vila, guiantme pe 'ls seus encontorns llunyans fins á trobar l' ayre pur de las montanyas y fins á contemplar en dolsa pau l' espectacle de la Naturalesa; sempre nou. Deixant, donchs, la ciutat molt endarrera de nosaltres, passárem, l' Amor y jo, entre flayrosos boscos de pins que remorejavan magestuosament al pas de la ventada tardorenca: els amples pits de las montanyas sorgian á nostra vista; el sol ponent brillava reflectintse en els vitratjes llunyans ab tons flamejants y altívols; el cel ens cobria elapat de núvols variats, y las herbas montanyencas ens embaumavan feblement.

L' alé sagrat dels boscos me comensava á reconfortar; trasant lleugerament entre las rocas quelcóm ferrenyas, admirava els bells pahisatjes, desitjant assolir els cims mes alts. L' Amor caminava al costat meu. Després d' estona d' avansar arribárem al cap d' amunt dels monts mes alterosos, y alashoras al contemplar la bellesa del paratge que s' extenia á mos peus, d' agraument m' agenollí volguent besar las plantas amorosas, mes l' Amor no ho permeté y alstantme en sos braços me demaná si estava encar' anguniós.

Tot seguit vaig contestarli que no, y que com sempre agraía ab tota l' ánima el consol que m' havia donat, y alashoras m' allar-

gá sas puras mans que estrenyí fortament demunt mon cor.

Llavoras me digué altra volta que 'l seguís, y deixant la cima espléndida que tant ens havia costat de guanyar, devallárem per la part oposada al lloch hont haviam pujat, y mentres el Sol se ponía, atravesant caminals y matas, arribárem en un esquerp y ample barranch, desd' ahónt no s' hi ovirava rastre de vegetació.

En un lloch d' aquest barranch en que s' havian després munió de rocas y de pedras de totes midas y en que semblava regnarhi tan sols la desolació, abdós ens asseguerem.

El Sol ja s' havia post y 'l cap-vespre avançava; una claror grisa y funeral devallá en aquell pahisatge, el tros de cel que desd' allá 's veyá, esdevingué quelcom ennuvolat, y un silenci mortal pesá com una maledicció.

Tant monóton y tétrich vaig trobar el lloch aquell, que no recordantme ja del Amor ni del consol passat, vaig sentirme omplert d' una tal tristesa, que defallí com si anés á adormirme en un darrer son.

Mes l' Amor que m' observava tendrament,

CAP D' ESTUDI.—Esculptura de Eusebi Arnau.

al notar l'aclaparament que 'm corria, va to-carme somrihent en l'espatlla com pera desvetllarme d'un mal somni.

Alashoras vaig recordar sa presència, y avergonyintme del descoratjament tingut, li demaní perdó pe 'l dupte.

Y l'Amor allavoras sense deixar sa tendresa me voltá ab son bras dret y 'm besá en el front.

Alashoras me semblá haver obtingut un nou sentit, donchs, cobert d' nna célica joia, se 'm presentá l' esmortuhit pahisatge com transfigurat, la llum plomosa del cel no m' inquietá gens ni mica, las grans rocas peladas y fantásticas me semblaren alteradas ab una santa animació, palpitaren solemniament totas las pedras, y de tota aquella Natura morta y erma se n' enlayrá un murmuri gegantí, que al ésser percebut per mas orelles me cobrí d'entussiasme sacrossant.

Tota aquella pobra Naturalesa aixecava un himne al Amor, al gran Amor que tot ho anima... en cada roca insensible, en cada fragment després, en cada pedra amenassadora, en cada pedreta humil, en cada grá de sorra dur, y en cada grá de pols invisible hi palpitavan milions y milions de sers que evolucionavan constantment ab tota la Naturalesa; l'ánima d' aquell pahisatge que semblava mort, era mes viventa que may, y sota aquella calma feconda, preludiava y cantava á la renovació eternal, al gran misteri inefable y florent universal y creador que per l'Amor se realisa; la pols petita esdevindria grá, el grá de terra, roca ferma, la roca faria montanyas,

y las ánimas mes superiors, engendradoras y ocultas s' esparidrian per la superficie en herbas, en plantas, en arbres, en flors y en fruyts; al seu temps la gran gestació produhiria las bestias atrayent els dispersats principis vitals dels quatre punts del horitzó, y seleccionantlos, desde l' insecte fins al animal mes corpulent y per la cadena inacabable d' inefables transformacions, l'home vindria á ésser un punt superior d' aquella inmensa munió de miserables sers que bategavan á ma vista, y aixó per sempre, y d' aquí pera partir á altres mons y á altres paratges... y al concebir en un moment tota la infinita grandesa de lo que á ma vista s' havia mostrat, caygui de nou de genolls y adorí com may al Amor meu, destell sublim del Gran Amor universal y altíssim...

Alashoras ens alsarem, pujarem de nou la montanya, y al ésser á la cima, com la nit ja era arribada, l' Amor mostrantme al lluny la ciutat brillanta 'm va dir:

—Ja ho has vist, fins allá hont els altres hi veuen la Mort, ab l' Amor s' hi veu la Vida mes santa... ara aprén... allá hi ha ton lloch, llyyta, y creu en mí, y allavoras no veurás la llyyta, que sols veurás al teu entorn las mostres de la Primavera Eternal.

Y 'm deixá.

Y mentres devallava tot sol cap á ciutat, cobert d' una nova forsa, en mon cor ressonavan sas paraulas sens igual, dihentme que la Vida no es mes qu' Amor, y que la veritable grandesa consisteix en fer florir las própias flors en mitj de las contrarietats mes amargas.

XAVIER VIURA.

Cap-vespre d' Agost

Reposém de la llarga caminada
que tots dos havém fet;
reposém, tot veyent, ma ben aymada
com la fosca s'extén.
¿Veus enllá 'ls claps negrenchs de las boscurias
juntantse ab l' horitzó?
¿no veus dels aucellets las voladurias
al anarse'n á jóch?
Com ells, com ells també, ma ben aymada
farém á no tardar,
el niu de nostre amor hont farà estada
nostra ditxa mes gran.
Y après podrán venir las nits calmosas
de la trista Tardor,
que 't jur que no serán prou poderosas
per marcir nostre goig.

FRANCESCH COLOMER.

De Primavera

Els vells jardins avants de flors marcidas
y d'estátuas de marbre despulladas,
avuy han rebrotat joves floridas,
d'alé primaveral á las besadas.
El primer raig de la radiant aurora,
ab un petó la Terra ha fecondat;
y de quiscuna flor que s'enamora
vessa 'l perfum com d'encenser sagrat.
Y l'aucell de la selva 'l cant renova
com ressó sacressant d'un arpa nova,
y tot l'herbey, y l'ayre, y'l llach de plata
ab un somris de joia inmensa esclata.
Arpegis son d'Amor y benhauransa,
es la oració del cor, tota esperansa;
novella dansa, de novella olor
que harmoniosa, pura, vá vers el Creador.

EMILI DE RIQUER.

COLLA DE NOYS.—Relleu de l' EUSEBI ARNAU

Els cants de las sirenas y 'l de la bruixa

(FANTASIA)

A la vora del riu hi havia una hermosa dona sentada en una roca, ab un colze damunt del genoll, la barba sobre la ma, 'ls dits entre 'ls llavis y mirant de fit á l'aygua.

La cabellera li anava esquena avall cayent com cascata d'or; un vel blanc molt fi mitjacobria llurs bellas formas.

El riu qu'ella tant mirava, era ample, tant ample que no's veyá l'altra vora perduda mes enllá del horitzó. Foradant l'aygua sortian negras rocas punxagudas, escampadas arreu; l'aygua anava corrent escandalosa fins que 's perdía en el forat d'un promontori d'una negror esferehidora y d'ahont se veyan sortir llumenetas blau-bronzejadas com fochs-follets que may están un moment fixos. Surtian d'aquell antre de mort, ahont se capbussavan ab grandíós terrabastall las ayguas del riu, uns sorolls estranys, com si un festí de diables s'hi

celebrés ab gran cridoría y riallas. Per entre 'ls espatéchs de las rialladas, semblava com si á moments s'hi sentissin crits ronchs y estridents, gran plors y bramuls de ràbia, xiscles de dolor, exclamacions concentradas d'horror y tota mena de planys.

A l'altra punta de riu s'hi veyá tan gran claror qu'enluhervava. De dalt de una montanya blanca hi baixava l'riu pausat com si anés pe' l plá. Del cim ne sortía un foch daurat qu'arribava fins al cel.

La dona de prop del riu, plorava.

Una bruixa que hi havia mes avall, reya.

*
* *

D'allá lluny ; molt lluny! anavan venint homes y donas; cuan arribavan al riu la dona 'ls abrassava plorant y després de dalshi un bes al front, 'ls tirava al riu dihenlosi á tots:

—¡Fill meu, ves sempre amunt si tens forsas; cuan te creguis cansat agafat bé y tan poch com puguis!—y se 'l mirava ab els ulls plens de llágrimas.

Després de molts esforços, l'aygua se 'ls emportava avall cansats mes de paciència que de forsas y... ¡la bruixa reya!

D'allí avall; d'ahont l'aygua s'anava tornant negra, sortían crits de joya per cada náufrech que hi arribava, 'ls crits se sentían però no se sab d'ahont. Si alguna vegada un náufrech *volia resistir* un xich *la corrent*, de l'aygua negra sortía l'encisador cant de la sirena y l'náufrech parant de nadar, s'aturava aguantantse en una roca y girant el cap en vers d'allá hont sortía l'cant, escoltava embadalit. Cuan això succehía entretant uns demoniets petits com garipaus y de color indefinit sortían poch á poch dels fons de l'aygua y enfilantse

ab silenci per la roca ahont s'aguantava l'náufrech, li anavan desarrapant el dits fins que llurs nervis quedavan sens cap mena de tensió y allavors els dimoniets tornavan á enfonsarse, la bruixa seguía ab la vista al náufrech que 's deixava encisar pe'l cant de las sirenas y 's *deixava arrosegar per la corrent* abstret y sempre escoltant. Cuan arribava prop del Antre,—del que en un cas semblant tot callava cuan cantava la sirena,—y s'adonava de llur descuyt, al volguer fer un esforc per aturarse *la corrent* de l'aygua se l'emportava en el fons d'ahont no tornava á sortir y'l terrabastall tornava á comensar al punt que la bruixa feya una gran riallada y la dona un gran plor.

*
*
*

La gent anava venint, mes *ni un volia ó sabia resistir la corrent*, alguns s'oposavan un

Relleu de l' EUSSEBI ARNAU existent en l' altar de Santa Engracia de Saragossa.

xich, però en sentint els cants de la sirena, 's deixaven arrosegar tot seguit. Y la dona plorava y la bruixa reya.

Se n'hi atansá un á la dona, un jove casibé noy, ella l'contemplá un xich, y després d'abrasarlo li digué plorant. — ¡Fill meu tu tan jove també t deixarás arrosegar çap á las ayguas negras, també á tu t' encisarán els cants de las sirenas, y es llástima, tant jove, y l' tirá á l' aygua.

El jove s' enfonsá al riu pera ressortir resplandent de belleza, y donant una forta brassada aná contra-corrent ab una vigorositat impropia de la seva joventut que 'l feya aparentar feble y delicat. Ab un' altra brassada pujá un xich mes. La dona se 'l mirava ab el cor sospés y la respiració continguda. Del fons del Antre sortí 'l cant de la sirena y 'l jove somrihent girá sa hermosa testa avall y després de mirar la negror del Antre, posá llur má á la boca y enviá un bés á la dona de prop del riu, després mirá la montanya blanca resplandenta de claror y ab tres brassadas s'allunyá un bon xich mes.

De la cara de la bruixa s' esborrá aquella rialleta que may se n' havia mogut. Els ulls de la dona, deixaren de llagrimejar y en sa boca comensava á dibuixarshi un somris d' esperansa.

Per primera vegada la bruixa entoná un cant. En totas las rocas hi acudiren un sens sí de dimoniets esperan que 'l jove descansés en alguna d' ellas, ensemps que de la montanya sortia una claror, mes potent y més brillant. El jove no descansava; se torná á girar y enviá un altre bés á la dona.

De per tot sortían cants de sirena.

Las flamas de foch sagrat de la montanya 's reflexavan en el cos mullat del jove y en las ayguas del riu.

CAP D' ESTUDI.—Dibuix de F. SARDÀ

El cant de la bruixa era ideal, sí, melodiós, que entrava en l' esperit, com en la carn el tall d' un ganivet finíssim. Era un cant criminalment persuasiu.

El jove anava avant, sempre avant, sens donar mostres de vulguer descansar. Ja era molt lluny. Las sirenas s' enronquían de tant cantar; els ulls de la bruixa llensavan un foch vert, els de la dona una llum blanca.

El jove arribá á la montanya.

Els crits de joya del Antre no se sentiren mes, las sirenas callaren totas, l' aiygua negra s' emblanquí, las rocas s' enfonsaren arrosegant ab ellas als dimoniets, un terratrémol inmens repercutí per tot, l' Antre s' enfonsá deixant en

descubert el curs del riu que 's perdía en l'horitzó d'ahont ne sortia la claror de l'Auba.

El riu se balansejà de punta á punta y cam-biant la direcció del seu curs, llurs ayguas anaren cap á la montanya blanca.

El jove hi arrivá al cim de la montanya blanca mostrant magestuós llur hermosa nuesa en mitj del foch sagrat.

La bruixa plorava, la dona que hi havia mes amunt reya.

ANTON SABATER MUR.

Intima

Míram be, fit á fit, que ta mirada
el cor m' ompla de vida,
y 'ls recorts mitj borrosos de tos gestos
al calor dels teus ulls, folls ressucitan;
y fíns crech cuan me miras ab aerdencia
que may tinch de morir-me!

J. M.ª MALLAFRÈ.

Cartas d' estiu

Vegetant

Res, hi ha que fer lo que 'l metje 'm mana. Molt dormir, molt passejar y poch llegir, y sobre tot afegirhi lo qu' aconsellavan els metjes á Moratin:

y mucho no trabajar.

Pero entre plats de col ab tomatechs, un tros de carn no hi escau del tot mal, y per xó entre verdura y verdura y entre passeig y passeig, aprofito l' estoneta llegint; y després de llegir ¿qui 's deixa bonament de no agafar la ploma tan sols s'ía pera fer saber als amichs lo que un fá y lo qu' un home fora capás de fer si la salut no li manqués?

***

Ara com ara, millor que viure, vegeto á Altafulla. Un poble que per no ser menys que la majoria dels pobles de la románica provincia de Tarragona, es també d' orogens románs y que en proba de sa llegítima procedencia conserva encara alguns murs y algunas arcadas que donan fé de lo que dich.

Está situat al bell mitj d' una montanya, quina base suaument y remorosament adoran las blavencas onas del mar Tirré y á quin cim s' alsa una petita hermita

dedicada á Sant Antoni de Pádua. Al entorn del poble y per tots indrets hi ha vinyedas, avellaners, garrofers, y cap á la banda de baix, es á dir, vora 'l mar, hi abundan las hortas. Y entre las hortas y 'l mar hi há una platja blanca, ample y tan hermosa y tan plena de llum que millor no la deurian tenir els grechs á Eleusis pera celebrarhi las misteriosas festas.

La tradició conta que á Altafulla, es ahont els ciutadans de la capdal Tarraco hi tenian els banys de Palafurnia. De que aixis fós se 'n pot duptar porque no 's troban runas—vritat es que ningú ha procedit á fer excavacions de cap mena—de aytals banys, pero si no era lloch balneari, quelcom hi deurian tenir 'ls románs, porque com he dit avans, aquí abundan—relativament, es clar—las parets y 'ls arch que caracterisan la bellíssima arquitectura originaria de l' esplendorosa Roma.

***

Hem parlat del poble y del seu camp; parlem, ara, de algun llibre dels que he llegit.

El primer es *El burro del tio Anton*, d' en Rafel Ruiz Lopez.

El seu autor, qu' encara que no s'ía catalá, literariament s' ha fet á Catalunya, ens conta ab aquesta novela, l' aplanament en que cau un pobre home del poble á qui la desgracia no deixa un sol minut de perseguir.

El llibre pot considerarse dividit en tres parts, puig en tres períodos se manifesta en ell la vida del *tio Anton*: joventut, plenitut y vellesa.

L' únich mal que trobo á la xamosa novela d' en Ruiz Lopez, es que sa lectura es fatalment depresiva. La sèrie de desventuras qu' ocorreixen al *tio Anton* monhen á considerar la vida com el resultat d' una concadenació d' accions fatalíssimas y encara que en molts ocasions aquest concepte de la Vida s'ía veritable, sempre será negatiu el producte que dongui la seva aplicació á una obra artística d' entreteniment agradable y moralisador, com es la novela *El burro del tio Anton*.

*

**

Furgant per las golfas he trobat una reproducció de l' *Autologia* grega publicada per Constanti Céphalas, y d' allí es l' hermós epígrama de Palladas d' Alexandria que m' aventuro á traduhir:

La vida humana

La vida es perillosa navegació
entre mitj de tempestas qu' ho arboran tot;
Tempestas esglayantas que son pitjor
que 'ls nauiragis mes trístos y plens d' horror.
L' enganyosa Fortuna porta 'l timó
de la barca 'hont estúpit navega l' hom.
Y 'l vaixell va fent via sense repós
relliscant per las ayguas incert y boig.
El vent infla las velas: pe 'ls uns es
y aquell vent es pe 'ls altres vent de dolor.
Mes ¡ay! que 'ls uns y 'ls altres dintre de poch,
arrivarán exactes al mateix port:
á la fossana inmensa que ho draga tot.

Y ara que 'm perdonin l' atreviment.

JOAN OLIVA BRIDGMAN.

bleuger repàs de Literatura y Arts portugueses contemporànias ⁽¹⁾

SILVA PORTO

L' Art, en totas sas manifestacions troba un medi plé d' obstacles á Portugal, pera desenrotllarse, donchs cap época històrica permet el culte exclusiu á la bellesa creada. La Pintura, á diferencia de las demés Arts internes, may formá escola nacional y propia, puig els sagells que la caracterisan, uns son flamenchs, altres italians. A l' aubada del sigle xvi, cuan el pintor portugués Francesch d' Holanda era amich íntim de Miquel Angel y un dels admiradors predilectes de la bella y casta Victoria Colonna, marquesa de Pescara; cuan l' Italia enviaba á Portugal Lucca della Robbia y Sansovino, y feyan camí de Roma, Diogo Reinoso, autor de *Natal*, Amaro do

(1) Vegis els números de CATALUNYA ARTÍSTICA, del 78 al 114 inclussius.

Valle y Gaspar Dias, anomenat «l' Urbino portugués», donchs l' admirable *Descida do Spirito Santo* denunciá un colorista mestre, d' una intensa poesia; cuan desvetllavan novas formas y s' enriqueñan las Arts ab una tayfa de conreuhadors ilustres, l' Inquisició iniciá la posta, que devía durar dos sigles, de las pinturas històrica y religiosa pera donar lloch als temas mitològichs despullats de grandesa y d' expressió. Sols els superbs enrajolats de mosaich no decauhen; els llampants colors dels *azulejos* árabes, son substituïts, generalment, pe 'l blau y 'l blanch, formantse en aquest genre quelcom de nacional digne d' admiració, puig veritablement captivan.

El sigle xviii es sigle de glorias. Domingos Sequeira y Vieira Portuense aixecan la decayguda pintura á un envejable grau d' esplendor. El primer, després de Grão Vasco, es la més ferma organisió artística portuguesa. No obstant, tenia de ser el Naturalisme el que empendria el moviment de renaixensa artistica y 'ls primers en aquest moviment, Soares dos Reis y Silva Porto; no fundaren escola perque 's ressentían del Art francès; pero, sense amaneraments, ans al contrari, enlayrantlo prodigiosament.

Silva Porto es el suprém intérprete del pahisatge portugués; en sa pintura plena d' ánima se reflexan el misteri religiós, la dolsa poesia, la melangía montanyenca.... Va succegir á Joseph Thomás d' Annuniação, l' eximi animalista en la Cátedra de pahisatge de l' Academia de Lisboa, gran artista y honrat y exemplaríssim home. Annuniação era universalment estimat y respectat; tenia pera tots la autoritat del talent y del caràcter; era lo que 'n dihéim un home antich. Va estudiar y ferse sense mestres que 'l sapiguessen ó volguessen ensenyar; fou un solitari, un asceta, casi un mártir. Seria fundador d' escola, pero ni deixebles arrivá á tenir: era un exemple palpitant de lo que poden el talent y la forsa de voluntat.

Torném á Silva Porto. Va estudiar en la Escola de la capital del Douro ahont la seva vocació artística y admirables aptituts, desseguida 'l distingiren entre els seus companys, considerantlo llegítima esperansa del Art patri. A París, baix la direcció del eminent Daubigny, va robustirse, sense may defallir; no perdent una sola llissó del mestre procurava identificar-se ab ell, son geni l' emulava, li tenia enve-

Una de las Aligas que rematan l' edifici de la nova Aduana.—Esculptura de EUSSEBI ARNAU.

ja, era tossut per' apendre y dia á dia l'igualava y per fi, com á corona esplendorosa, com á garlanda qu' encerclava son hermós treball, deyan que, alguns dels cuadros del deixeble portugués portaven ventatja als del mestre Daubigny. Y en efecte. Devant las admirables telas de Silva Porto, al veure aquella munició grandiosa de bellesas vivificadas per un geni intens, mágich, aquellas postas de sol d' entre las més hermosas las més bellas, aquellas matinadas carregadas de llum misteriosa, roja, com esclat de poncella en el roser de la Naturalesa, aquellas voras de riu quina aygua es pura, més cristallina, més ajogassada.... devant un tan sublim conjunt, trobo certa la teoria de Cousin sobre la Bellesa, cuan diu que l' home adquireix sa idea corprés en la contemplació d' un objecte incomparablement bell, puig que la fonda impresió que 'ns comunica un' obra de Silva Porto, desapareix cuan s' allunya aquesta y 'ns entristim gayrebé anyorantla.

Si 'ls cuadros del eximi pintor ocupessin el lloch á que llegítimament tenen dret en algún dels Museos de condicions y fama universals, pujarian á un valer incomparable, pró *esposats*, desgraciadament, en aquets temples de las arts que aquí á Portugal més semblan tendas de ferro vell que palaus de la Bellesa, no sols passen desapercebuts, sino que de vegadas se veuben judicats per apreciacions innobles. Tres son els Museus oficials que l' extranger pot visitar en aquest pahís: á Lisboa, l' anomenat de las *Janelas Verdes*, ahont, (fa vergonya 'l dirho), no s' admira una sola obra dels dos mestres Soares dos Reis y Silva Porto, puig no es digne de representar al gran escultor, el *gix* que allá existeix. El visitant entra al Museu venut, donchs ni un senzill catálech li ofereixen.... perque no n' hi ha. Pera res han aprofitat las enlayradas llissóns sobre tot de l' Alemanya y l' Inglaterra, ahont, desde fá molt temps els Museus son considerats com las Universitats, veritables institucions d' ensenyansa. Las novas reformas del *Louvre* y las recents instalacions del *Galiera*, obeheixen á tan meritosas iniciativas.

Ara bé, si á Lisboa, la capital, centre intelectual y impulsu de tota energia, s' observa aquesta deixadesa, ¿qué no succehirá á Porto ahont l' Estat com á prova de magnificencia y de zel, destina unn irrisoria cantitat que repar-

tida entre un porter y un guarda, ab prou feynas arriba á las necessitats més perentorias: Aixís es que no estranya veure els finestrals del Museu de S. Llatzer anys y anys sense vidres perque no hi ha subsidi pera repararlos. Las trenyinas han format un doser que tot ho invadeix, no sols obras exposadas, si que també els trajos dels visitants. Una enutjosa barreja fa repulsiva la visita: al costat del magnífich «Desterrat» de Soares dos Reis, s' hi admiran bustos, relleus y figuras de guix que ni son bonas pera embrutar pissarras. Frech á frech ab las telas de Silva Porto, existeixen cuadros antichs y moderns que cridan llastimosament el sacrifici de la foguera. Tot sense indicació, ni catálech, sense l' espay necessari pera recular, abarcant el conjunt com manan las lleys de perspectiva. ¡Verdaderament valdria més tancá 'l Museu, vendre 'ls cuadros que 's comprarian á bon preu y al extranger veuriam figurar victoriosament las obras primas del art portugués.

L' Ajuntament de Porto, favoreixedor de tota manifestació artística, obrí un Museu municipal que cuan vaig visitar-lo tenia por de mullarme, ab tot y que feya un sol qu' escardava. Allá vegí per primera vegada un enginyós procés de restauració en antichs retalles que rendintse al temps arribaren á pollarse, dochs el guarda del Museu, que 's devia sentir artista, va tapar els foradets... ¿ab qué dirían?... ab bossinets de taps que colocats en bastanta cantitat daban al cuadro l' aspecte d' una rodella de tir al blanc....

En aquets darrers espléndits llochs están exposats treballs del eminent artista Silva Porto, obras que diuhen parionas á las del gran mestre francés Daubigny! Els altres cuadros, la majoria en mans de particulars, segurament que son més honrats donantlos hi el culte que mereixen. Entre ells s' hi contan els dos que reprodubim y dels demás *As Ceifeiras*, *A barca de passagem*, *Conductindo o rebanho*, *Os lampiños* y *A volta paru a arribada*, son las obras més sevas.

Silva Porto va morir jove, plé d' energia, d' empresa y voluntat; va morir cuan son hermós talent deixava entreveure admirables promesas....

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA.

Thomar (Portugal) 1902.

Vértich

Tota la tarde vaig estar fet un boig, ubriach d'idees y sentiments extranys.

No veyá l' ample cel cendrós de cap á cap, ni la mar grisa, inmensament quieta; ni la plana florida, olorosa, regalimadora.

No 't veyá á tú, perque cuan te tinch aprop y 't parlo, no 't sento tan á dins del cor com cuan ets lluny. Recordo que casi inconscientment, te vaig omplir de flors gotejadas per la pluja; te 'n vaig cullir tantas, tantas que tenias de durlas abrassadas ab las duas mans.

Mes... vaig apartarme de tú y 'm vaig quedar sol, en mitj del trist camí, mullat. Las gotas, llagrimejavan de las plantas y queyan, morint xucladas per la terra.

Te vaig veure allunyarte ab tas amigas; vaig escoltar com s' apagavan las vostras veus entre l' espay que 'ns separava.

Y 't vaig veure dona com ellas, però, més atractiva, més resplendent; y 't vaig veure diminuta, sota la gran inmensitat dels cels; y vaig sentir la petitesa de la teva vida, dins de l' espay y la eternitat; y 't vaig veure feble devant dels inmensos perills.

Y passá per la meva fantasia, que las flors cullidas pera donártelas, no eran fetas ni per tú ni pera mí... Vaig pressentir el gran egoisme de l' Home que li fá creure que tot es creat per ell. Vaig arribar á pensar que 'l Mon no era sols per l' Home y que l' Home no era per sí mateix y fins vaig creure que 'l nostre amor no era pera nosaltres sino qu' era pe 'ls que vindrán!... ¡Un sentiment de fatalitat va esgarriarme!

Vaig sentir fret, soletat... por... El cel ample, de cap á cap ben trist; el mar ample, d' horitzó á horitzó estava trist; la plana com castigada s'ageya plorant secretament... ¡Quin dolor te conmov, oh mare Naturalesa!

Molt lluny, sobre del mar, va esclatar entre profons misteris, un llampech. Va viure un instant y morí per l' eternitat en mitj del gran silenci.

Vaig sentir tot l' esglay del «no ésser» y vaig arrencar á corre cap á vosaltres.

Cuan vos vaig atrapar reyau inconscients á lo que os voltava. Reyau, parlavau inconscients... viviau.

Las primeras paraulas que vaig dirte ¿te 'n recordas? te las vaig dir molt baix y ab llágrim

mas als ulls:—Planyme, qu' estich malalt; estich com boig!—Tú 'm mirares un instant y vas esclatar una alegria y joganera rialla.

¡Oh, gracias; aquella rialla va posarme altre volta sobre la terra!

JOAN OLLER Y RABASSA.

*
* *

Jo sé un paratje—sota fullatje
sol y frondós.
Lloch embaumat
hont cada aucell enamorat
besa las flós.

Allí anirém—y 'ns besaren
ubriacats,
boý afeginthi—l' amor novell
d'un altra fló y un altre aucell.

F. MASSÓ LLORENS.

Del meu calaixó

Regirant el calaixó de la taula d' estudi, en un reconet y sota 'l pes d' un llibre de rónegas cubertas com antich, vareig trobarne un ramell tot mustiat y sech de la tant bonica flor del Miossotis, que qui sab lo temps que jeya oblidada, m' estranyí la trovalla, ja que si molt me plau el perfúm d' ellas, no arrivo al extrém de guardarlas y menys d' aytal manera amagadas perque mans barrueras no las profanessin; no hi cabia dupte, algún recort guardavan, recort que mon cervell no atinava de prompte.

Me vingué á la pensa per fi el recort aquell, y si de moment esclafí en una rialla un poch irónica, no vareig tardar en restar pensatiu y malmirós al recordar com vingué á mas mans lo ramell que contemplava de nou, plé d' ilusions vagas y perdudas que giravoltan sovint per mon cervell.

Era ja caygut l' hivern y 'ls metjes m' aconsellaren abandonar la ciutat per respirar l'aire pur d' altre terror á fi de recobrar la salut perduda ó d' allunyarme, no sabent que fer de mí, deixantme á la voluntat de Deu; Collsebrenyas, aquell poblet que si 'l busquéu en cartas geográficas no 'l trobaréu pas y ni falta

que hi fá per xó, aquell poblet humil com sos moradors, gent de montanya, incapassos de fervos un tort, encara que bruscos en lo parlar, puig la terra els dona tal brusquetat característica d'aquellas afraus, ab son ambient pur y sanitós, poguent respirar á tot plé l'ayre fresch que al comens fá escruxir al ciudadá que va á assolir aquellas enclotadas, va retornarme la salut perduda qu' els metjes inconscientment m' habían augurat en l' allunyansa de ciutat.... y d' aquella allunyansa d'un au de pas; Collsebrenyas! sols la pensa esbogerrada te guarda'l recort d'agrahiment y aquest Miossotis, que se m'apropa novament ab recorts que ab el temps del tot había oblidat. ¡Que 'n son de bonichs los primers esclats de juvenesa!

Ni sé com la vaig conèixer, si á l' Hostal cuan las tardes del diumenge feyan ballas, ó tornant als feyners com de costúm de buscar aygua á la Mina, que tot passejant m' hi arribava á beurer; no sé com la coneguí. ¡Pobre Marió! mes si sé que vareig comensar á fixarmi més de lo que volfa, la casualitat ens perseguía, no sortía de mon casal que nostres ulls no crehuessin lo seu mirar al trobarnos: si algún jorn no la veyá, al caurer de la tarde rondava com un llop el cau de l' ovella, després.... després era impossible s' allunyansa, á tort y á dret li espiava las petjadas, sortintli sempre al enfront cuan ella menys s' ho pensava.

Una tarde, del hortet de l' Hostal n' había cullit flors fentne d' ellas un pomell; era el capvespre y m'entornava á recull cuan al assolir el camí de la Mina, proper á mon hostatje, vareig trovarla que ab lo cantiró de l' aygua sota bras, venía alegroya y al ataleyarse de mí 's posa seria.... camí avall per la dreta y jo fent la mateixa via, la Marió els ulls fits á terra y jo.... lo camí s' estrenyía y naltres nos apropavam més y més, fins que 'l camí justos podíam passarlo á frech de roba, y ella soptadament va pararse donantme la devantera, mes jo en lloch d' avansar restí parat al seu enfront.

—Te faig por?

Els llavis senyalaren una rialleta, la serietat que volgué pendrer era temor y no altra cosa, va mourer son caparró copsat de negres cabells y desplegó la boca per dar-me un mot que de segur lo ventitjol l' había recullit, donchs jo no vareig sentir-la.

—Donchs perquè fuges?

Enlayrá los ulls com si li hagués esvahit el temor guardat y fitantme'ls ficsament pera saber de segur si era el meu cor que parlava; dominat per lo seu mirar, momentaneamente els ulls cloguí, encoratjantme de nou vareig seguir parlant y ella muda m' escoltava embadalida.

Tantas de cosas li diguí! Tot follías que la pensa avuy no recorda, el temps ho logra tot; quant menys oblidar amors! Ella m' estimá y jo al comens també, passá l' istiu, s' esvahí tardor, vingué l' hivern y ab els primers frets es refredá tant y tant l'amor que per la Marió sentía com mes s'apropava lo jorn de donar l' arreveure als clots montanyenchs de Collsebrenyas. L' últim capvespre que jo vareig cercarla quant tornava de la mina, va conmourer un Deu te quart respós ab un petit moviment y seguirem nostra via tristos y silenciosos al contrari d' altres voltas qu' el feyam alegres com un esplet de primavera; abdós los ulls fits á terra, ella no sé que pensava, jo prou la manera d' entrar en conversa pera despedirme; despedirme! ni sabia com ferho, que li diria? que'l retorn fora prompte.... tot falsetat, Collsebrenyas l' abandonava per sempae. Arrivarem sens havernos dit un mot al portal de casa seva y alashoras sí, trayentme l' anell d' un dit ni féu presentalla y vaig despedirme, ella el prengué y esclatá en plors, entrant dintr' el seu casal, sortint al poch temps, ab lo ramell de Miossotis qu' en altre nit de primavera li donguí en senyal d' amor; el remerciava si altre jorn el prenia alegroya, trista m'el torná...

—Prenlo es mustiat, poch plau per xó, l'herbey avuy es sech y de florit no puch donarten.... no el recordas?... porque t' estremeixes si tu m'el donares un capvespre; el portavas ab altres flors en pomell y en penyora d' amor vas donarme'l, jo el retorno y repeteixo el que foll tu digueres: No m'oblides, es la flor del "no m'oblides".... comprens?

*
* *

Per xo de prompte ab una rialla de mofa esclafi, mes penedit de sopte vaig restarne pensatiu al recordar en l' oblit que per mí jeya aquella Marió que fou la meva aymía, tota meva, com la tendre rosella esclava del amor d' un papelló que cuan cau colltorta l'abandoná, també ho fou tota meva en la llarga estada

de Collsebrenyas ¡un ramell mustat que m' en- recordava de cosas! amors, somnis de poeta.... al estimbar en lo fons de l' oblit aquell cor que jo había enlayrat en ilusions y follías, al donarme l' arreveurer plorosa prou va dirme:

—No m'oblides! no m'oblides...

Y jo, estasiat devant aytal recort frisant neguitós, sens adonarmen s' esfullá entre las mevas mans lo ramell de Miossotis... lo ramell caygué á terra esfullat, mes la pensa revifá el recort viu de la Marió ¡sort qu'el temps ho lo-gra tot! ¡quant menys oblidar amors!....

IGNASI DE L. BRICHS Y QUINTANA

Nostre folleti

Ab el present número repartím el **PLECH 22.º** de la preciosa y popular novela de cos-tums del nostre temps

LA PAPALLONA

original del eminent novelista catalá

Narcís Oller

Nova edició esmeradament corretgida per l' autor, y seguida d'un judici crítich del célebre novelista francés *Emili Zola*.

Acabada **LA PAPALLONA**, seguirá un lli-bre del genial poeta

Apeles Mestres

titulat

CANSONS

S' assegura qu' aviat tornarem á tenir el gust d' as-sistir á unas cuantas representacions que en un dels teatres d' aquesta ciutat realitzarà la eminent actriu Italia Vitaliani. Ho celebrém.

Ab el titol de *Vetllades Avenir*, y en el teatre de *Las Arts* se celebrarán dintre de poch, organizadas per uns cuants joves, quatre representacions en que la companyia Guitart-Llorente posará en escena *Quan ens despertarem d' entre 'ls morts*, d' Ibsen, *Els mals Pastors* de Mirbeau, *Las Tenazas*, de Hervieu y *Els piláns de la societat*, d' Ibsen també.

La senmana passada fou denunciat un nombre de *La Veu de Catalunya*. No cal dir lo molt qu' ho sen-tím, y lo molt també que 'ns alegrariam de que no por-tés malas consecuencias la denuncia.

En el "Casino Colón" de San Martí, dissapte passat se doná una representació de la hermosa comedia "Don Gonzalo ó l' orgull del gech" per la companyia que dirigeix l' Enrich Borrás, prenenhti part las Sras. Mena, Baró (A.), Srta. Baró (E.) y els senyors Borrás (E.), Borrás (J.), Oliver, Capdevila, Martí, Manso, Galcerán, Altés y Latorre, quins reberen fors aplaudiments. Al final, l' autor D. Albert Llanas que assistí á la funció tingué que surti repetidas vega-das á escena cridat p' els aplausos de la concurrencia que omplía el local. Per fi de festa se representá la comedia "Lo ret de la Sila", en quina obra lo senyor Soler feu las delicias del públich.

Per dissapte vinent están anunciadas las obras "Lo forn del Rey", el monólech "D' Estudi" y "Lo rapte de la Sabina", per la mateixa companyia.

Monument á Frederich Soler

Suscripció pública destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SO-LER (PITARRA), cuals donatius no podrán excedir de una pesseta, al objecte de donar á la sus-cripció carácter popular.

De las cantidades recaudadas se 'n farà entre-ga á la *Comtssió Executiva del Monument*, presidida per l' Alcalde d' aquesta ciutat.

Suma anterior. 61'95 ptas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTISTICA.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

PAHISATJE, per J. MASRIERA

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó a la porta.)

DIRECTOR: **J. AYNÉ RABELL.** — ADMINISTRADOR: **BARTOMEU LLURÓ**

EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 8 de folletí literari. — Gravats y dibuixos de notables artistas.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 cèntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 cèntims